

Парламентське дослідження щодо змін законодавства у сфері використання публічних коштів*

I. Вступна частина

До Дослідницької служби Верховної Ради України надійшло звернення народного депутата України у зв'язку із низькими показниками ефективності норм Закону України «Про відкритість використання публічних коштів». Згідно із даними Комітету Верховної Ради з питань антикорупційної політики у системі Єдиного вебпорталу використання публічних коштів зареєстровано лише 20 % зобов'язаних суб'єктів, звіти подало менше 10 % при загальній кількості зобов'язаних суб'єктів у 50 тис. Попередні консультації із Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини свідчать про неспроможність цієї інституції належно виконувати повноваження щодо контролю за виконанням Закону. Наразі розглядаються пропозиції щодо передачі відповідних повноважень від Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини іншим органам влади (наприклад, Державній аудиторській службі України).

Єдиний вебпортал використання публічних коштів розпочав свою роботу 15 вересня 2015 року на виконання Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» за підтримки волонтерів. Наразі на порталі зареєстровано 54494 кабінетів та оприлюднено 77792431 документів¹.

Зі створенням portalу (та впровадженням інших заходів щодо відкритості бюджету) Україна стрімко стала набирати позиції у рейтингу Open Budget Index – якщо у 2015 році вона була на 56 місці, то у 2017 – на 39. За підсумками 2021 року за кількістю балів Україна вийшла на 20 позицію, а за окремими категоріями увійшла до десятки лідерів (оцінка громадської участі – 5 місце, оцінка нагляду – 5 місце за балами)².

II. Основна частина

1. Аналіз національного законодавства

Уперше необхідність забезпечення доступу до інформації про розпорядження бюджетними коштами у 2011 році закріпила частина п'ята статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації». На той час у ній йшлося, що не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно. Зазначене положення не поширювалося тільки на випадки, коли оприлюднення або надання такої

¹ Дані станом на 21 грудня 2022 року.

² Open Budget Survey 2021. URL: <http://www.ipp-jcs.org/wp-content/uploads/2022/05/Open-budget-survey-2021.pdf>

інформації може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню чи запобіганню злочину. Згодом положення названої норми дещо змінилося, але суті не втратило.

У 2014 році до Верховної Ради України було внесено законопроект про відкритість використання публічних коштів. Проект розроблено з метою забезпечення публічного доступу та інформаційної відкритості щодо використання публічних коштів платників податків України, які витрачаються розпорядниками коштів державного і місцевого бюджетів, суб'єктами господарювання державної і комунальної власності, фондами загальнообов'язкового державного страхування і органами пенсійного фонду. На їх думку, реалізація норм законопроекту мала закріпити в Україні на законодавчому рівні сучасний стандарт країн Європейського Союзу щодо взаємодії держави і громадянського суспільства, що має сприяти інтеграції України до ЄС.

Закон було прийнято у 2015 році, і ним було закріплено перелік інформації, що підлягає оприлюдненню. Цим Законом також було внесено зміни до статті 212-3 Кодексу України про адміністративні порушення (КУпАП), якою встановлено відповідальність за порушення права на інформацію та права на звернення. Статтею 255 КУпАП особами, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені названою статтею, визначено уповноважених осіб секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а особами, які розглядають справи про адміністративні правопорушення, названо суддів районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів (стаття 221 КУпАП).

Покладення обов'язку щодо складення протоколів на уповноважених осіб секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини зумовлене, насамперед, тим, що Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини вправомочено на захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України (стаття 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»). У свою чергу, відповідно до статті 50 Конституції України кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена.

Частина перша статті 212-3 КУпАП, яку було свого часу доповнено Законом України «Про відкритість використання публічних коштів», встановлює відповідальність за неоприлюднення інформації, обов'язкове оприлюднення якої передбачено законами України «Про доступ до публічної інформації», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів», «Про особливості доступу до інформації у сферах

постачання електричної енергії, природного газу, теплопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення», що зумовлює такий вибір осіб, уповноважених на складення протоколу.

Слід також звернути увагу, що стаття 4 Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» передбачає відповідальність за три види порушень, а саме:

- 1) неопритулення інформації відповідно до цього Закону;
- 2) опритулення недостовірної, неточної або неповної інформації;
- 3) несвоєчасне опритулення інформації.

Обсяг, строки та зміст інформації, яку належить опритулювати, визначені ст. 3 Закону № 183, зокрема щодо опритулення інформації про виконавця договору: найменування, ідентифікаційний код юридичної особи, місцезнаходження, прізвище, ім'я та по батькові керівника (у тому числі інформації про фізичних осіб-підприємців, які є виконавцями за договорами відповідно до положень Закону (лист представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини № 11-1661/2189-17-168)³.

Опритулення зазначених даних не суперечить Закону України «Про захист персональних даних» (ст. 10). Також у ст. 16 Закону порядок доступу до персональних даних третіх осіб визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних, наданої володільцю персональними даними на обробку цих даних, або відповідно до вимог закону.

Інформація про виконавців договорів, укладених суб'єктами, що здійснюють управління публічними коштами, не може бути обмежена у доступі відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» та Закону України «Про захист персональних даних». Так, відповідно до абзацу другою частини третьою ст. 5 Закону України «Про захист персональних даних» не належить до інформації із обмеженим доступом інформація про отримання у будь-якій формі фізичною особою бюджетних коштів, державного чи комунального майна, крім випадків, передбачених статтею 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Водночас, стаття 212-3 КУпАП передбачає відповідальність виключно за неопритулення інформації, а також за повторне протягом року вчинення такого порушення. І якщо подання неповної інформації можна кваліфікувати за цією нормою, то порушення строків, чітко встановлених статтею 3 Закону України «Про відкритість використання публічних коштів», не може каратися за цією статтею.

---

³ Лист представника Уповноваженого Верховної Ради з прав людини № 11-1661/2189-17-168. URL: https://confluence.spending.gov.ua/pages/viewpage.action?pageId=65546&preview=/65546/27361316/Лист%20Представник%20уповноваженого%20ВРУ%20з%20прав%20людини%2011-1662_2189-17-168%2028062017.pdf

Ще одним проблемним питанням залишається коло відповідальних осіб. Названий Закон передбачає, що відповідальність за порушення вимог цього Закону несуть керівники розпорядників та одержувачів коштів державного і місцевих бюджетів, підприємств, органів Пенсійного фонду, а також фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Однак, з іншого боку, адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність (стаття 9 КУпАП). Відтак, має бути доведена вина особи, що вчинила правопорушення, що іноді складно зробити щодо керівників.

Отже, на нашу думку, до Кодексу України про адміністративні порушення та Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» необхідно внести зміни, пов'язані із:

виділенням в окрему норму (статтю або частину статті) КУпАП складу правопорушення «неоприлюднення інформації, передбаченої Законом України «Про відкритість використання публічних коштів» із метою зміни уповноваженого суб'єкта;

забезпеченням синхронізації порушень, встановлених КУпАП та Законом; уможливленням притягнення до відповідальності реально винних у вчиненні правопорушень осіб.

Суб'єктом, який відповідно до статті 255 КУпАП має право складати протоколи про адміністративні правопорушення, є уповноважені особи секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або представники Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Однак кількість уповноважених осіб секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини є вкрай недостатньою для виявлення та фіксації порушень, вчинених всіма суб'єктами, що оприлюднюють інформацію на порталі Є-Data, а враховуючи, що зазначені особи також виявляють та фіксують усі порушення вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації», ефективність їх роботи знижується ще більше.

Ще одним моментом, який спричиняє неоприлюднення інформації у цьому році, на нашу думку, може бути впровадження звільнень, передбачених Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни»⁴.

2. Аналіз стратегічних документів

---

⁴ Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України від 03.03.2022 р. № 2115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#top>

Що стосується можливих шляхів забезпечення ефективного контролю за виконанням вимог Закону України «Про відкритість використання публічних коштів», необхідно зазначити таке.

Статтею 346 глави 3 розділу V Угоди про асоціацію між Україною та ЄС передбачено, що співробітництво в галузі управління державними фінансами спрямовується на забезпечення розвитку бюджетної політики і надійних систем внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту, що базуються на міжнародних стандартах, а також відповідають основоположним принципам підзвітності, прозорості, економності, ефективності та результативності. Кабінетом Міністрів України щодо імплементації положень Угоди у сфері державних фінансів зазначається, що майже всі зобов'язання у цій сфері Україною виконані, наразі є проблеми тільки щодо наближення системи зовнішнього аудиту до законодавства ЄС⁵.

Водночас, Урядом України прийнято низку стратегічних документів у сфері реформування державних фінансів. У Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1805-р, йдеться переважно про забезпечення прозорості державного та місцевих бюджетів. Заходи пропонується здійснювати за такими напрямками як забезпечення відповідності міжнародним стандартам щодо прозорості бюджету та забезпечення відкритості та доступності інформації про місцеві бюджети.

Називаються й основні проблеми цифрової трансформації системи управління державними фінансами, серед яких, зокрема, відсутність автоматизованого інформаційного обміну із багатьма державними установами, відсутність єдиного сховища даних із актуальною інформацією, доступною для Мінфіну і центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів, застарілість окремих платформ, низький рівень автоматизації внутрішніх процесів і великий обсяг використання паперових носіїв. Йдеться також про основні проблеми казначейського обслуговування бюджетних коштів, у тому числі недостатня діджиталізація розрахунково-касового обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів (для підвищення ефективності та прозорості відповідних процесів і мінімізації впливу людського фактора), та проблеми системи контролю – як внутрішнього у самих розпорядників бюджетних коштів, так і державного. Зокрема, наголошується, що обмеженість кадрових ресурсів та сучасних засобів здійснення фінансового контролю не дають змоги Держаудитслужбі повною мірою охопити необхідними заходами контролю всі найбільш ризикові об'єкти. Також, на думку Уряду, зростаюча роль вищих органів аудиту в сучасному світі зумовлює необхідність часткового перегляду існуючих повноважень Рахункової палати, проведення роботи із подальшого вдосконалення

---

⁵ Пульс Угоди. URL: <https://pulse.kmu.gov.ua/ua/streams/management-public-finances>

механізмів співпраці з органами державної влади, об'єктами аудиту, правоохоронними, антикорупційними органами.

Сприяючи зміцненню фінансово-бюджетної дисципліни в Україні Рахункова палата зможе, зокрема, за умови підвищення рівня відповідальності учасників бюджетного процесу за порушення вимог законодавства та прийняття неефективних управлінських рішень. Водночас, розвиток громадянського суспільства в Україні також потребує відповідного реагування з боку Рахункової палати, оскільки результати її роботи повинні бути доступними та зрозумілими громадянам, джерелом достовірної, професійної та неупередженої інформації про ефективність управління публічними коштами та державним майном. Суспільний резонанс під час отримання такої інформації вимагає оперативного реагування всіх учасників процесу. Рахунковій палаті необхідно забезпечити конструктивну взаємодію із суспільством для підвищення довіри до органів державної влади у цілому та Рахункової палати зокрема.

Спрямовані на усунення названих проблем заходи (переважно на рівні Уряду та центральних органів виконавчої влади) схвалено окремим документом⁶. У Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 червня 2018 року № 437-р, йдеться про проблеми, пов'язані із відсутністю належної ІТ-інфраструктури та програмного забезпечення у суб'єктів державного сектору та обмеженістю фінансових ресурсів для їх модернізації, а також з недостатнім рівнем координації між заходами із реформування бухгалтерського обліку у державному секторі, державного фінансового контролю та зовнішнього аудиту.

На основі Стратегії планувалося вивчити передовий європейський досвід щодо підготовки інформації про надходження та використання коштів бюджетів за методом нарахування та визначити ризики формування достовірності інформації, яка розкривається у фінансовій звітності про результати виконання бюджету, та об'єктивності управлінських рішень, прийнятих на основі такої інформації⁷.

У Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1467-р, пропонується централізація ІТ-ресурсів та ІТ-функцій Мінфіну і центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів, з

---

⁶ Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80#Text>

⁷ Про схвалення Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.06.2018 р. № 437-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2018-%D1%80#top>

пріоритетним використанням хмарних технологій, створенням єдиного сховища даних, поступовим переходом на новий рівень сервісно орієнтованих систем шляхом забезпечення доступності державних послуг у режимі онлайн. У рамках реалізації Стратегії планується створення хмарної інфраструктури системи управління державними фінансами, що містить обчислювальні потужності діючих центрів обробки даних Мінфіну, Казначейства, ДПС, Держмитслужби, Держаудитслужби, Держфінмоніторингу, Національного центру резервування державних інформаційних ресурсів. Також планується створити міжвідомче сховище даних та впровадити інструменти для аналітичної обробки інформації, що накопичується у ньому.

Для реалізації пропонується централізована модель управління та розвитку ІТ-технологій, що передбачає централізоване надання ІТ-послуг Мінфіну та суб'єктам Єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи управління державними фінансами самостійним структурним підрозділом (центром компетенції з інформаційних технологій) апарату Мінфіну, який визначений відповідальним за адміністрування такої системи, а також ІТ-установою, що входить до сфери управління Мінфіну⁸.

Аналізуючи названі стратегічні документи, можна узагальнити такі нагальні проблеми у системі відкритості публічних коштів:

- технічні, що не дозволяють підзвітним суб'єктам висвітлювати інформацію, у тому числі інформацію у єдиному форматі, та не забезпечують взаємодію систем;
- фінансові та кадрові, які не можуть створити підґрунтя для належного функціонування відповідних систем;
- нормативні, що не забезпечують або недостатньо забезпечують регулювання окремих аспектів (зокрема, внутрішнього контролю, надання інформації в єдиному форматі, питання взаємодії між контролюючими органами тощо);
- законодавчі, що стосуються, насамперед, питань створення достатньої системи контролю.

3. Аналіз наукових та аналітичних досліджень

Наукових публікацій щодо конкретних заходів, які мають бути впроваджені у сфері відкритості публічних фінансів, не так багато.

Т. А. Латковська підкреслює, що публічній фінансовій системі властиві такі специфічні риси: відносна самостійність ланок публічної фінансової системи, яка проявляється у власній специфічній сфері застосування; для кожної ланки публічної фінансової системи характерні властиві їй методи мобілізації коштів для створення фондів фінансових ресурсів та напрями їхнього використання; наявність взаємозв'язку та взаємозумовленості між ланками публічної фінансової

---

⁸ Про схвалення Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження КМУ від 17.11.2021 р. № 1467-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#top>

системи; успішне функціонування лише при досконалості та ефективності системи загалом; налагоджена та законодавчо визначена кожна ланка публічної фінансової системи. Найважливішими проблемами її розвитку залишаються, на думку вченої, зокрема, зміцнення фінансів суб'єктів господарювання з метою посилення мотивації до ефективної роботи, інвестиційної діяльності; оптимальне налагодження роботи фінансового механізму діяльності бюджетних установ, пошук нових джерел фінансових ресурсів в умовах фінансової кризи та дефіциту бюджетних коштів; оптимально розумне використання бюджетних коштів, посилення контролю за їх цільовим використанням; раціональне використання коштів, залучених за допомогою державного кредиту, зміцнення довіри до державних цінних паперів тощо⁹.

М. Л. Швайко серед шляхів оптимізації та розвитку публічних фінансів вважає необхідними подальше зростання прозорості публічних фінансів як важливого інструменту зменшення корупції та неефективності використання публічних коштів, а також залучення суспільства до контролю за ними та можливості впливу на їх більш ефективний розподіл, підвищення ефективності використання бюджетних коштів за рахунок упровадження елементів ринкової моделі управління державними фінансами; ефективне застосування програмно-цільового методу бюджетування на рівні державного та усіх місцевих бюджетів, що сприятиме прозорості управління бюджетними коштами; удосконалення інструментів середньострокового бюджетного планування та прогнозування; підвищення ефективності управління державними підприємствами із метою зростання операційних та фінансових результатів через організацію корпоративного управління державними підприємствами, підвищення прозорості їх діяльності та звітування; оптимізація співпраці Кабінету Міністрів України з Верховною Радою України, громадськістю, суб'єктами господарювання задля підвищення ефективності функціонування публічних фінансів; поглиблення діалогу між державою та суспільством через спрощення доступу громадян до інформації з питань бюджету та закріплення можливості членам суспільства впливати на розподіл та використання публічних коштів; запровадження системи зовнішнього незалежного аудиту бюджетних доходів згідно із міжнародними стандартами з метою оптимізації сфери публічних фінансів; створення умов для використання новітніх технологій та запровадження інновацій; зниження навантаження на державний бюджет та оптимізація бюджетних видатків на надання публічних послуг та утримання бюджетних установ¹⁰.

Е. С. Дмитренко підкреслює, що процес цифровізації виявив проблеми та недоліки законодавства у сфері доступу до фінансової інформації та забезпечення її прозорості, яке потрібно удосконалити з урахуванням європейських стандартів.

---

⁹ Латковська Т. А. Сучасний стан та актуальні проблеми публічної фінансової системи. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12269/Latkovska%204_19.pdf?sequence=1&isAllowed=y

¹⁰ Швайко М. Л. Розвиток публічних фінансів України у сучасних умовах. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/89.pdf

Однією із проблем є неналежне виконання вимоги державними органами оприлюднювати інформацію про заплановане і фактичне використання публічних коштів та відсутність реальних механізмів забезпечення відповідальності за порушення цієї вимоги. Науковцем пропонувалося удосконалити зміст статті 7 Бюджетного кодексу України – доповнити положеннями про оприлюднення виявлених у процесі бюджетного контролю порушень бюджетного законодавства. Окрім того, вона вважає, що у Законі України «Про відкритість використання публічних коштів» має бути окрема норма щодо оприлюднення Рахунковою палатою результатів контрольних заходів щодо використання публічних коштів. Водночас у Законі України «Про Рахункову палату» доцільно в окремій статті визначити систему прав, обов'язків та відповідальності посадових осіб Рахункової палати щодо оприлюднення результатів контрольних заходів¹¹.

І. Ф. Корж вважає, що реалізацією європейських стандартів, зокрема, у сфері відкритих даних, має стати адміністративна процедура¹², оскільки однією із найважливіших гарантій ефективної взаємодії влади і громадянина є чітка регламентація процедурного аспекту відносин особи і влади. За таких умов державний службовець чи службовець органу місцевого самоврядування діє не свавільно, а керуючись чітко встановленим порядком. Це, по-перше, забезпечує рівність осіб перед законом, адже до усіх однопорядкових справ застосовується однакова процедура, а, по-друге, існування законодавчо встановленої процедури є вихідним пунктом для здійснення контролю, зокрема судового, за законністю діяльності органів влади. Ці питання вчений вважає особливо актуальними для України, оскільки досі більшість процедурних елементів відносин громадян та органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, їх посадових осіб та інших суб'єктів, які законом уповноважені здійснювати владні управлінські функції, з громадянами або не регулювалися законодавством взагалі, або ж регулювалися підзаконними нормативно-правовими актами. Отже, необхідність законодавчого регулювання порядку діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та інших суб'єктів, які законом уповноважені здійснювати владні управлінські функції, і особливо їх відносин із приватними особами сьогодні не викликає сумнівів¹³.

Аналітики-практики, зокрема експерти Міжнародного фонду «Відродження» і Центру політичних студій та аналітики «Ейдос», ще у 2020 році зазначали, що однозначним упущенням Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» є відсутність зобов'язання публікувати на

---

¹¹ Дмитренко Е. С. Удосконалення фінансового законодавства в умовах цифровізації фінансової системи України – потреба сьогодення. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/140/129>

¹² Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#top>

¹³ Корж І. Ф. Право на відкриті дані як право приватного характеру. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/4_11.pdf

порталі паспорти бюджетних програм та звітів про їх виконання для головних розпорядників бюджетних коштів. Це допомогло б отримати результативні показники для всіх рівнів держави у машиночитному вигляді та сприяло б вирішенню проблеми із якістю виконання програмно-цільового бюджетування в Україні. Також зазначалося, що варто було б підвищити рівень покарання за порушення цього Закону, однак це потягло би за собою підвищення покарання за широкий спектр порушень, оскільки відповідальність передбачена КУпАП.

Аналітики наголошують, що доречним може бути покладення на розпорядників бюджетних коштів обов'язку розкриття інформації про транзакції, що здійснювалися державними та комунальними підприємствами з рахунків, відкритих у комерційних банках. Крім того, пропонується розширити спектр дії Закону на всіх осіб публічного права та передбачити необхідність публікації транзакцій з усіх джерел надходжень для таких суб'єктів.

До речі, тими ж експертами наголошувалося на неефективності покладення контролю за виконанням Закону на службу омбудсмена, оскільки поточний штат цієї служби не може забезпечити притягнення до відповідальності за порушення як зазначеного Закону, так і низки інших законів України¹⁴.

Отже, розглядаючи праці науковців та аналітиків, можна дійти висновку, що під час законодавчого вирішення питання відкритості публічних коштів мають бути прийняті рішення, що дозволяють забезпечити громадянину можливість отримати інформацію про стан усієї системи публічних фінансів (причому з одного джерела) – планування, прийняття бюджету будь-якого суб'єкта системи, виконання цього бюджету та звітності. При цьому має бути забезпечено надання інформації й щодо ефективності використання бюджетних коштів, у тому числі даних перевірок контролюючих органів. Упровадження адміністративної процедури покращить ситуацію щодо отримання інформації у разі відсутності її на відповідному порталі та вирішення питання про притягнення до відповідальності винних у її неоприлюдненні.

Експерти пропонують також зміни, що направлені на можливість отримання інформації, яка свідчить про залучення коштів з додаткових джерел, та розширення кола «прозорих» суб'єктів. Це виглядає за доцільне з точки зору самостійної оцінки громадянами ефективності роботи підприємства загалом.

Можна погодитися із висновками, що відповідальність за порушення вимог Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» має бути підсилена, однак сумнівним виглядає підхід щодо її встановлення іншим, ніж КУпАП, законодавчим актом. Проблема підвищення рівня покарання за широкий спектр порушень може бути вирішена виділенням відповідних порушень в окрему статтю, як пропонувалося вище.

---

¹⁴ Аналітична записка «Прозорість використання публічних коштів в Україні». URL: https://www.slideshare.net/CPSA_UA/final-document-220690816

4. Аналіз законодавства щодо контролюючих органів

Слід зазначити, що ані стратегічними документами, ані дослідниками не пропонуються варіанти, які органи могли б здійснювати контроль за виконанням Закону України «Про відкритість використання публічних коштів». Отже, необхідно розглянути законодавство, яке регулює діяльність органів, на які би можна було би покласти відповідні повноваження.

Так, 9 травня 2011 р. набрав чинності Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939, метою якого є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації. Відповідно до ч. 5 ст. 6 Закону встановлено, що не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умов отримання цих коштів чи майна, прізвищ, імен, по батькові фізичних осіб та найменувань юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно. Контроль за забезпеченням доступу до публічної інформації відповідно до ст. 17 Закону здійснюється Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, а також тимчасовими слідчими комісіями Верховної Ради України, народними депутатами України.

Прозорість публічних фінансів є одним із найважливіших інструментів не тільки запобігання неефективності використання публічних коштів, а й зменшення рівня корупції. Тому пропонуємо розглянути можливість залучення до контролю за такою прозорістю як органів державного фінансового контролю, так і антикорупційних органів. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» прийнято ще 1993 року, із тих пір він 28 разів зазнавав змін. Наймасштабніша спроба осучаснити цей Закон відбулася у 2012 році¹⁵. У 2015 році додані певні об'єкти контролю.

Наразі державний фінансовий контроль здійснюється за:

- виконанням функцій з управління об'єктами державної власності;
- цільовим та ефективним використанням коштів державного і місцевих бюджетів;
- цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), одержаних під державні (місцеві) гарантії;
- достовірністю визначення потреби у бюджетних коштах при складанні планових бюджетних показників;
- відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі);

---

¹⁵ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідних міністрів: Закон України від 16.10.2012 р. № 5463-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5463-17#Text>

веденням бухгалтерського обліку, а також складанням фінансової і бюджетної звітності, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі), кошторисів та інших документів, що застосовуються у процесі виконання бюджету;

станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту у розпорядників бюджетних коштів;

усуненням виявлених недоліків і порушень.

У 2022 році було розширено коло об'єктів контролю за рахунок суб'єктів господарювання, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків акцій (часток) належить суб'єктам господарювання державного сектору економіки. Наразі Закон є морально застарілим та потребує викладення у новій редакції із урахуванням європейських стандартів. Зокрема, коло повноважень Держаудитслужби має бути розширено за рахунок повноважень із попереднього (превентивного) контролю. Існують також ініціативи щодо розширення прав служби, які, одночасно, й ускладнюють (збільшують обсяг) проведення контролю¹⁶. Законопроект визначено як євроінтеграційний та має бути підтриманий.

Як зазначалося Кабінетом Міністрів України, Держаудитслужба досі не в змозі охопити заходами державного фінансового контролю навіть коло суб'єктів з найбільшими ризиками. У 2021 році Держаудитслужбою проведено понад 1,0 тис. ревізій та 528 перевірок закупівель, під час яких перевірено майже 1,5 тис. підприємств, установ і організацій. У результаті проведеної роботи відшкодовано фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, на загальну суму майже 77,5 млрд грн, із них понад 75,3 млрд грн – за порушеннями, що виявлені в попередніх звітних періодах.

Зокрема, забезпечено надходження недоотриманих фінансових ресурсів на загальну суму понад 75,7 млрд грн, що становить 1296,7 % від обсягу виявлених таких порушень, у тому числі до бюджетів усіх рівнів – більш як 43,4 млрд грн. У межах прав та наданих повноважень органами Держаудитслужби забезпечено відшкодування і поновлення незаконних, нецільових витрат та недостач фінансових і матеріальних ресурсів на загальну суму понад 1,7 млрд грн, що становить 19,5 % від таких виявлених порушень.

Із метою вжиття відповідних заходів до порушників фінансової дисципліни органами Держаудитслужби до правоохоронних органів у звітному періоді передано 921 матеріалів ревізій та перевірок, правоохоронними органами у січні – грудні 2021 року за матеріалами проведених заходів розпочато 401 досудове

---

¹⁶ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення інструментів системи державного фінансового контролю: проект Закону № 6330 від 19.11.2021. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/28368>

розслідування та 111 досудових розслідувань – за результатами участі у перевітках правоохоронних органів¹⁷.

Звіт не містить даних щодо штату та фінансування Держаудитслужби. За даними Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» на фінансування служби виділено 865416,3 тис. грн.

Нова редакція Закону України «Про Рахункову палату» була ухвалена у 2015 році. Тим не менш, до Закону вже було внесено 16 змін. Незважаючи на значне посилення інституційної спроможності Рахункової палати, Кабінет Міністрів України, як зазначалося вище, вважає за необхідне частково переглянути її повноваження, а також норми, що стосуються відкритості для суспільства.

У 2021 році Рахунковою палатою здійснено 63 заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), за підсумками яких затверджено/схвалено звіти (висновки): 4 висновки щодо виконання Державного бюджету України та 1 експертиза проекту закону про державний бюджет, 44 аудити ефективності, 4 фінансові аудити, 8 аналізів та 2 спільні звіти про результати міжнародного та паралельного аудитів.

Було перевірено 490 об'єктів та затверджено 63 звіти. Виявлено порушень законодавства на суму 38 млрд грн та неефективне управління коштами і майном, їх неефективне використання на 27,7 млрд грн. За результатами 18 заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) правоохоронним органам надіслано 21 повідомлення щодо виявлених ознак кримінальних правопорушень, а за результатами 12 контрольних заходів правоохоронними органами розпочато 27 досудових розслідувань у кримінальних провадженнях.

На кінець минулого року чисельність штату Рахункової палати становила 487 осіб, фінансування – 475531,8 тис. грн¹⁸.

У сфері протидії корупції діє два органи – Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) та Національне антикорупційне бюро України. На Національне антикорупційне бюро України покладено обов'язки щодо здійснення оперативно-розшукових заходів з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності, а також в оперативно-розшукових справах, витребуваних від інших правоохоронних органів, здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності, а також інших кримінальних правопорушень у випадках, визначених законом, вжиття заходів щодо розшуку та арешту коштів та іншого майна, які можуть бути предметом конфіскації або спеціальної конфіскації у кримінальних правопорушеннях, віднесених до його підслідності тощо (стаття 16 Закону України «Про

---

¹⁷ Результати діяльності Держаудитслужби, її міжрегіональних територіальних органів за січень – грудень 2021 року. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/1985>

¹⁸ Звіт Рахункової палати за 2021 рік. URL: <https://rp.gov.ua/Activity/Reports/?id=1359>

Національне антикорупційне бюро України»). Таким чином, діяльність Національного антикорупційного бюро має чітко інший профіль, ніж контроль за оприлюдненням інформації про використання публічних коштів.

Натомість до повноважень НАЗК, зокрема, віднесено: здійснення моніторингу та контролю за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та прирівняних до них осіб; координація та надання методичної допомоги щодо виявлення державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування корупційних ризиків у своїй діяльності та реалізації ними заходів щодо їх усунення, у тому числі підготовки та виконання антикорупційних програм; здійснення в порядку, визначеному цим Законом, контролю та перевірки декларацій суб'єктів декларування, зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя суб'єктів декларування; здійснення у порядку та в межах, визначених законом, державного контролю за дотриманням встановлених законом обмежень щодо фінансування політичних партій, законним та цільовим використанням політичними партіями коштів, виділених з державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності, своєчасністю подання звітів партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, звітів про надходження і використання коштів виборчих фондів на загальнодержавних та місцевих виборах, звітів про надходження та використання коштів фонду агітації щодо ініціативи проведення всеукраїнського референдуму, звітів про надходження та використання коштів фонду всеукраїнського референдуму, звітів про надходження та використання коштів фонду ініціативної групи, повнотою таких звітів, звіту зовнішнього незалежного фінансового аудиту діяльності партій, відповідністю їх оформлення встановленим вимогам, достовірністю включених до них відомостей; затвердження розподілу коштів, виділених з державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій, відповідно до закону тощо (стаття 11 Закону України «Про запобігання корупції»). У рамках повноважень НАЗК наділено правом, у тому числі, складати протоколи про адміністративні правопорушення, віднесені законом до компетенції Національного агентства, застосовувати передбачені законом заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, а також супроводжувати їх в суді (стаття 12 названого Закону).

Таким чином, НАЗК вже взаємодіє із розпорядниками бюджетних коштів, перевіряє в окремих випадках використання бюджетних коштів, має великий досвід у складанні протоколів та супроводженні їх розгляду у суді. Досвід у перевірці наявності та контролю декларацій суб'єктів декларування може стати в нагоді у разі покладення обов'язків щодо контролю за оприлюдненням інформації про використання публічних коштів.

У 2021 році НАЗК було перевірено 1076 декларацій, в яких виявлено недостовірні відомості на 1,2 млрд грн. У кожній третій декларації виявлено порушення, що тягнуть за собою адміністративну або кримінальну відповідальність. За результатами перевірки декларацій підготовлено 12 матеріалів про ознаки необґрунтованості активів та незаконного збагачення на суму 84,8 млн грн. Матеріали направлено до САП для звернення до ВАКС із позовом про стягнення цих активів в дохід держави. 295 протоколів складено за результатами проведення спеціальних перевірок та моніторингу способу життя. 4300 матеріалів надіслано до Нацполіції щодо несвоєчасного подання декларацій. Під час проведення перевірок політичних партій виявлено 293 порушення законодавства, за результатами складено та направлено до суду протоколи про адміністративні правопорушення, за якими судами винесено 247 рішень. До органів Нацполіції направлено 32 повідомлення про ознаки кримінальних правопорушень.

119 протоколів було складено та направлено відповідно до ст. 212-15 КУпАП. На їх підставі судами ухвалено 89 рішень та накладено штрафи на суму 51,2 тис. грн (323,65 тис. грн – із урахуванням конфіскації внесків).

Станом на 31 грудня 2021 року штатна чисельність НАЗК становила 408 осіб, фактична – 342 особи. На фінансування діяльності було виділено з держбюджету 447,2 млн грн¹⁹.

Враховуючи, що здійснення контролю за оприлюдненням інформації не потребує глибоких специфічних знань, та беручи до уваги завдання перелічених органів, необхідно констатувати, що контроль за реалізацією Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» може бути покладений на будь-який із трьох органів – Держаудитслужбу, Рахункову палату або НАЗК. При визначенні відповідального органу, на нашу думку, необхідно виходити, насамперед, із кадрового і фінансового забезпечення відповідних органів у порівнянні з їх повноваженнями. Досвід НАЗК у перевірці електронної інформації про декларації, перевірці бюджетного фінансування, складанні та супроводженні у суді протоколів про адміністративне правопорушення сприяв би реалізації належного контролю у сфері інформування про використання публічних коштів. Натомість у разі покладення обов'язку контролю за виконанням Закону на органи державного фінансового контролю моніторинг відповідного порталу створив би більше передумов для виявлення потенційних порушників фінансової дисципліни та застосування ризик-орієнтованого підходу в діяльності. Водночас, необхідно врахувати, що назріває реформа Рахункової палати, діяльність якої, на думку Уряду, потребує значного перегляду.

У будь-якому разі, можна запропонувати визначити повноваження контролюючого органу у тексті самого Закону, наділивши його більшими

---

¹⁹ Звіт Національного агентства з питань запобігання корупції за 2021 рік. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/zvit-nazk-final1.pdf>

правами, зокрема щодо попереднього контролю, можливості видання приписів щодо усунення порушень тощо. Водночас, зміни до спеціального Закону (що регулює діяльність будь-якого із органів) можуть бути внесені, у разі необхідності, Законом про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (до якого зміни вносяться окремим Законом відповідно до статті 2 КУпАП).

5. Аналіз міжнародних стандартів

Законодавство України на виконання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом має відповідати основним європейським стандартам забезпечення прозорості використання публічних коштів, зокрема Конвенції Ради Європи «Про доступ до офіційних документів». Цю Конвенцію Україна ратифікувала у 2020 році та відповідно до статті 10 зобов'язалася забезпечити вжиття державними органами необхідних заходів для оприлюднення офіційних документів, що знаходяться в їх розпорядженні, в інтересах поширення прозорості.

Документи, що дозволяють оцінювати відкритість і прозорість у бюджетній сфері, розробляються міжнародними організаціями, серед яких Міжнародний валютний фонд (МВФ), Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) та Світовий банк. Підготовлені ними кодекси, керівництва та рекомендації носять рекомендаційний характер, але дотримання передбачених принципів сприймається як дотримання стандартів кращої практики. Основними документами з відкритості та прозорості бюджетів є Керівництво із забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері (МВФ), яке є складовою Кодексу належної практики із забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері (Кодекс фіскальної прозорості МВФ). Перша редакція Кодексу належної практики МВФ була розроблена у 1998 р., а до 2001 р. вона була доповнена Керівництвом щодо забезпечення прозорості у бюджетно-податковій сфері. Нова (третя) редакція цих документів була прийнята у 2007 р.

Результатом прийняття Кодексу стала добровільна програма із підготовки оцінок прозорості у бюджетно-податковій сфері, які іменуються модулями. Ідея Кодексу полягала у тому, що прозорість є важливою складовою належного управління. В основі Кодексу і Керівництва 2007 р. лежать такі принципи: по-перше, надання вичерпної і надійної інформації про минулу, поточну і майбутню діяльність органів державного управління, її доступність сприяє прийняттю більш обґрунтованих і якісних економічних рішень, допомагає виявити потенційні ризики для перспективного стану бюджетно-податкової сфери, скорегувати податково-бюджетну політику у відповідь на зміни економічних умов і, відповідно, зменшити частоту і гостроту криз; по-друге, забезпечення підзвітності органів державного управління за обрані ними заходи політики перед громадянами; по-третє, отримання доступу до міжнародних ринків капіталу на

сприятливіших умовах²⁰. Кодекс є одним із 12 фінансових стандартів, визнаних міжнародним співтовариством, за якими готуються Доповіді про дотримання стандартів і кодексів (Reports on the Observance of Standards and Codes, ROSCs). Окрім питань прозорості у бюджетно-податковій сфері, МВФ розробив стандарти, що стосуються даних, а також прозорості грошово-кредитної і фінансової політики, оскільки ці сфери тісно пов'язані між собою, а іноді перетинаються.

Закон України «Про відкритість використання публічних коштів» в Україні прийнято з урахуванням світової практики проекту «Відкритий бюджет». Майже 15 років знадобилося сотням активістів, щоб 18 листопада 2011 р. у м. Дар-Ес-Салам (Танзанія) у межах Глобальної Асамблеї бюджетної прозорості, підзвітності і громадської участі в бюджетному процесі 116 учасників із понад 80 держав світу підписали декларацію, у тексті якої зазначається, що «відкритий державний бюджет і бюджетні процеси, що забезпечують громадянам можливість участі в них, критично важливі для повної реалізації усіх прав людини – громадянських, політичних, соціальних, економічних і культурних».

Дар-Ес-Саламська декларація базується на засадах рівності, інклюзивності, прозорості, підзвітності та участі громадськості у бюджетних процесах у всьому світі. У ній закріплено такі основні принципи, на підставі яких створюється «Відкритий бюджет»: 1) державні та місцеві бюджети повинні бути прозорими; 2) бюджетні процеси повинні бути інклюзивними, надаючи громадянам широкі можливості для реалізації їхнього права на отримання інформації про державні фінанси, а також права на участь в ухваленні рішень, пов'язаних із формуванням і розподілом державних коштів; 3) бюджети повинні формуватися і витрачатися ефективно і справедливо, сприяючи боротьбі з бідністю і досягненню соціальної рівності; 4) бюджетна інформація повинна бути точною і ґрунтуватися на відомих громадськості оцінках; 5) бюджети повинні бути повними – охоплювати всі державні доходи і витрати незалежно від їхнього походження, включно із міжнародною допомогою; 6) бюджети повинні бути стійкими, забезпечувати використання державних коштів для досягнення загальних цілей у довгостроковій перспективі; 7) звіти про виконання бюджетів повинні регулярно надаватися всіма суб'єктами бюджетного процесу; 8) бюджети повинні бути об'єктом постійного моніторингу, контролю і повинні бути підзвітні законодавчій владі, органам внутрішнього і зовнішнього аудиту, ЗМІ та громадянам.

Держави, які підписали декларацію, визнають право на доступ до інформації в цілому і на доступ до публічної інформації зокрема.

Прозорість бюджетного процесу окремо згадується в авторитетних міжнародних документах, хоча саме визначення «прозорості бюджету», як і його ознаки, у них прямо не наводяться. У преамбулі Європейської хартії місцевого самоврядування 1985 року передбачено, що право громадян на участь в управлінні

---

²⁰ Воротіна Н. В. Забезпечення відкритості бюджетної системи як важливий напрям фінансової децентралізації в Україні. *Правова держава*. 2018. Випуск 29. С. 244-251. С. 246.

державними справами є одним із демократичних принципів, які поділяються усіма державами-членами Ради Європи. У прийнятій у 1997 р. на міжнародній конференції з боротьби з корупцією Лімській декларації прямо наголошено, що діяльність органів як центральної, так і місцевої влади повинна бути прозорою та підзвітною, а доступ громадян до інформації про неї – максимально широким.

Підвищення відкритості такої інформації, як вказано у Декларації, є одним із першочергових чинників, які сприяють залученню населення до вирішення найважливіших суспільних справ. Про необхідність запровадження практики публічних слухань і забезпечення прозорості бюджетного процесу наголошується також у Ризькій декларації, яка була підписана у 1999 р. такими країнами, як Естонія, Латвія, Литва та Україна.

III. Висновки

Підсумовуючи викладене, пропонували б розглянути можливість унормування у майбутньому таких питань у сфері оприлюднення інформації щодо використання публічних коштів:

1) створення системи, що забезпечує громадянину можливість отримати комплексну інформацію про стан усієї системи публічних фінансів із одного джерела – планування, прийняття бюджету будь-якого суб'єкта системи, виконання цього бюджету та звітності. При цьому має бути забезпечено надання інформації й щодо ефективності використання бюджетних коштів, у тому числі даних перевірок контролюючих органів;

2) можливість отримання інформації, яка свідчить про залучення коштів із додаткових джерел, та розширення кола «прозорих» суб'єктів;

3) визначення у Законі України «Про відкритість використання публічних коштів» повноважень контролюючого органу, у тому числі повноважень щодо попереднього контролю, можливості видання приписів щодо усунення порушень тощо;

4) прийняття рішень щодо визначення контролюючого органу із урахуванням кадрового і фінансового забезпечення відповідних органів у порівнянні з їх повноваженнями;

5) оскільки йдеться про контроль за забезпеченням реалізації права кожного на доступ до публічної інформації на законодавчому рівні, доцільним є створення окремого, відмежованого від Уповноваженого з прав людини, контролюючого органу (наприклад інституту Інформаційного контролера / комісара; інституту моніторингу оприлюднення публічної інформації тощо);

6) виділення в окрему статтю КУпАП складу правопорушення щодо «неоприлюднення інформації, передбаченої Законом України «Про відкритість використання публічних коштів» із розширенням видів порушень, кола осіб, що можуть бути притягнуті до відповідальності, та градацією (посиленням) відповідальності, а також з одночасною зміною уповноваженого суб'єкта;

7) визначення на законодавчому рівні відповідальних суб'єктів за оприлюднення інформації про використання публічних коштів у формі відкритих даних (на рівні не нижче заступника керівника ЦОВВ або державного секретаря, заступника керівника державного банку, підприємства, що перебуває в державній чи комунальній власності).

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

*Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений чи перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.